

Dendrolimus sibiricus (Chetverikov)

Priadkovec sibírsky

TAXONOMICKÉ ZARADENIE:

Trieda: *Insecta* – **hmyz**, rad: *Lepidoptera* – **motýle**, čel'ad': *Lasiocampidae* - **priadkovicovité**, rod: *Dendrolimus*, druh: *Dendrolimus sibiricus* (Chetverikov) – **priadkovec sibírsky**

HOSTITEĽSKÉ RASTLINY:

Dendrolimus sibiricus je významný škodca ihličnatých drevín, ktorý pochádza z Ázie. Medzi hostiteľské rastliny patrí jedľa sibiřská (*Abies sibirica*), *Abies nephrolepis*, smrekovec sibírsky (*Larix sibirica*), *Larix gmelinii*, smrek ajanský (*Picea jezoensis*), borovica kórejská (*Pinus koraiensis*), smrek sibírsky (*Picea obovata*), borovica kórejská (*Pinus koraiensis*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

PRÍZNAKY:

Požieraním ihlíc dochádza k oslabovaniu stromov, ktoré môžu pri veľmi silnom výskyte postupne celé rednúť, slabnúť až odumrieť. Húsenice sa živia ihlicami viacerých druhov ihličnatých drevín vyskytujúcich sa na našom území. Premnoženia v oblastiach jeho prirodzeného výskytu často zaberajú obrovské plochy, na ktorých sú porasty zničené. U nás môžu byť ohrozené ihličnaté porasty, najmä na severnom Slovensku.

BIOLÓGIA:

Celý životný cyklus zvyčajne trvá 2 roky (1-3 roky podľa podmienok prostredia). Vajíčka samičky kladú približne v júli na ihlice hlavne v spodnej časti koruny, ale aj v iných častiach stromu, niekedy aj na zemi. Húsenice sa liahnu počas 13-15 dní. Prvý instar (vývinové štádium) huseníc požíra okraje ihlíc. Zvliekajú sa za 9-12 dní. Druhý instar sa zvlieka po 3-4 týždňoch. Tretí instar približne v septembri schádza do pôdy, kde prezimuje v horných vrstvách pôdy. Na jar nasledujúceho roku sa húsenice vracajú do korún, kde požírajú celé ihlice a niekedy aj kôru mladých výhonkov. Na jeseň sa vracajú do pôdy a prezimujú druhýkrát. Na ďalšiu jar húsenice vyliezajú do korún za ďalším žerom, ktorý ukončujú približne v júni. Následne sa v korunách stromov zakuklia v podobe hodvábných zámotkov (kokóny). Táto fáza trvá 18-22 dní. Po uplynutí tejto doby sa objavujú dospelé jedince. Dospelé jedince sú hnedo-sivej farby, ich predné krídla majú 2 tmavé pruhy s bielou škvrnou v strede. Samicčky sú približne 40 mm dlhé s rozpätím krídla 60-80 milimetrov. Samččky sú približne 30 milimetrov dlhé s rozpätím krídel 40-60 milimetrov. Húsenice sú prevažne čierne alebo tmavohnedé s početnými škvrnami a dlhými brvami a sú dlhé 55-70 milimetrov. Napríklad sucho môže zvyšovať hustotu populácie. Vzhľadom na to, že 2 generácie dospelých jedincov sa objavujú súčasne, tak populácia sa prudko zvyšuje. Ohniská výskytu sú cyklické v periode 8-11 rokov a v trvaní po dobu 2-3 rokov.

Vajíčka *Dendrolimus sibiricus*

Kokón *Dendrolimus sibiricus* na borovici lesnej

Samička *Dendrolimus sibiricus*

Samček *Dendrolimus sibiricus*

Kopulácia dospelých jedincov *Dendrolimus sibiricus*

Húsenica *Dendrolimus sibiricus* na smrekovci sibírskom

Hibernujúce húsenice *Dendrolimus sibiricus*

SPÔSOB PRENOSU A ŠÍRENIA:

Dendrolimus sibiricus je považovaný za veľmi dobrého letca a podľa niektorých zdrojov dokáže preletieť až 12 km za rok, iné zdroje uvádzajú oveľa väčšiu vzdialenosť, 40 až 50 km (až 100 km za rok). Na veľké vzdialenosti sa môže šíriť napadnutými hostiteľskými rastlinami určenými na pestovanie, na rezaných vetvách, vrátane vianočných stromčekov, prípadne aj s neodkôrneným drevom či samostatnou kôrou (vajíčka, húsenice). Ohniská sa vyskytujú vo veľkých oblastiach a často vedú k odumieraniu celých lesov. Hodnotenie uskutočnené Florovom (1948) ukázalo, že počas obdobia z 90-tych rokov (1855–1945) zničil *Dendrolimus sibiricus* najmenej 4 milióny ha ruských lesov. Podľa Kolometsa (1958), v 25-ročnom období 1932–1957 poškodil *Dendrolimus sibiricus* 7 miliónov ha lesov iba na západnej Sibíri a v Čitskej oblasti, čo spôsobilo úhyn lesov na polovici tejto oblasti. V prípade premnoženia škodcu, môže prísť v dôsledku žeru húseníc k holožerom, a to 2-3 krát po sebe v priebehu nasledujúcich rokov.

Silne odlistený porast smrekovca

OCHRANA:

Dendrolimus sibiricus patrí medzi prioritných karanténnych škodcov Únie, čo znamená, že jeho prípadný výskyt by mal závažný dopad na našu krajinu. Na monitoring výskytu škodcu možno použiť feromónové lapače. V podmienkach mimo ohniska nákazy sú prirodzenými nepriateľmi škodcu *Dendrolimus sibiricus* (zohrávajú dôležitú úlohu pri regulácii ich hustoty) sú vajíčkové parazitoidy *Telenomus gracilis*, *Telenomus tetratomus*, *Trichogramma dendrolimi*, *Ooencyrtus pinicolus*; larválny a kuklový parazitoid *Rhogas dendrolimi*; mikroorganizmy *Bacillus dendrolimus*, *Bacillus thuringiensis*, *Beauveria bassiana*, vírusy polyhedrosis a niektoré ďalšie vírusy. Škodca má potenciál odlistovať širokú škálu ihličnanov a do EÚ by sa mohol dostať prostredníctvom dovozu rastlín na výsadbu alebo neošetreného ihličnatého dreva s kôrou.

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

833 16 Bratislava, Matúškova 21

Odbor ochrany rastlín

tel.: 02 / 59 880 345

web: www.uksup.sk

e-mail: ochrana@uksup.sk

Spracovali: Mgr. Silvia Grznárová

Zdroj obrázkov: INTERNET, EPPO, CABI

Ing. Kristína Darnadyová

© 2024